ANUL IV Martie-Aprilie 1927 No. 2

MONITORUL
Uniunei Orașelor din România

Organ Oficial al Asociației Comunelor Urbane

Apare lunar sub conducerea Biuroului Central al Uniunei Orașelor

ABONAMENTUL Pe an: 240 Lei	REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA la Secretariatul General al Primăriei Capitalei, Palatul Șuțu Piața Brătianu București	ABONAMENTUL Pe an: 240 Lei

SUMARUL:

1. Nevoia «Parcului Național» pentru Municipiul București,
de *Ing.-șef C. Sfințescu.*
2. Secretarul... Municipiului,
de *Dr. Gheorghe Barbat*
3. Urbanism,
de *Dr. Gheorghe Barbat*

D-sale

~~*D-lui Primar al Orașului*~~

Academia Română
Calea Victoriei
Loco

BUCUREȘTI
—
TIPOGRAFIA ION C. VĂCĂRESCU, STR. UMBREI 4.
1927

www.dacoromanica.ro

Nevoia „Parcului Național" pentru municipiul București [1])

de Inginer șef CINCINAT I. SFINȚESCU

Director General al Casei Lucrărilor Orașului București.
Profesor la Școala Superioară de Arhitectură.

S'a pus și în trecut, și probabil se va mai pune și în viitor, întrebarea dacă Parcul Național proectat și început a fi realizat la nordul Capitalei adică începând dela Șoseaua București-Ploești până spre Monăstirea Plumbuita, este de mare nevoie pentru orașul București sau nu.

S'a pus desigur această întrebare și când s'au întocmit și votat legile speciale din 1910 și aceia modificatoare din 1912; s'a mai pus și atunci când Ministerul de Domenii a voit să dea altă destineție acestei regiuni cu ocazia exproprierilor moșiilor pentru împroprietăririlor agricole (1919-1920); și atunci când locuitorii din cartierul Hagi Theodoraky căutau să scape de expropriere prin scoaterea zonei lor de sub perimetrul parcului; ni se mai pune întrebarea și acum, de către Consiliul Superior Administrativ, când, fiind sezizat de către Primăria Municipiului București în litigiul ce aceasta are cu Ministerul de Război, care fără titlu ține 131 h. a. din terenul parcului, pe care a și construit, acel consiliu trebuie să avizeze asupra acestui litigiu. Sunt convins că întrebarea se va mai pune și în viitor ori de câte ori un interes contrariu va apare și ori de câte ori vor trebui să se facăsacrificii pentru realizarea „Parcului Național", care trebuie să devină o năzuință națională.

Numai înșirarea acestor momente critice mai importante, pe care totuși ideia creerei Parcului Național le-a biruit, și ar fi suficiente unui spirit intuitiv ca să fie convins de necesitatea parcului, ca o rezultantă nu a logicei științifice, ci ca o rezultantă a împrejurărilor constant favorabile acestei idei.

* * *

Intenția noastră este însă să demonstrăm că știința cere crearea acestui „Parc Național" în această regiune și prin urmare necesitatea lui este *permanentă* și *inexorabilă*.

Deocamdată, și pentru început, nu am nevoie decât să repet lucruri prea știute asupra nevoiei imperioase în epoca modernă de a se realiza parcuri cât mai întinse și cât mai aproape de centrele mari de aglomerație. Am zis nevoia modernă, fiind-că până în secolul, trecut munca marilor masse a locuitorilor, chiar din aglomerațiuni, se făcea mai mult în aer liber, suprafețele orașelor erau restrânse, clădirile nu prea înalte. Intr'un cuvânt, omul muncea, trăia, mai în contact cu natura; viața lui nu era amenințată din lipsa acestui contact, nici fizicește și deci nici moralicește. Ca dovadă vie. vom aduce chiar Capitala noastă. Ce era în secolul trecut? O mică suprafață clădită; mai fiecare proprietate avea grădini mari în jurul casei, iar clădirea numai un cat; locuri mari virane, cât niște parcuri, erau în vecinătatea săracului ca și a bogatului. Dar orașul București a crescut necontenit, și crește rapid Dacă ne uităm pe un plan al evoluției

1) Memoriu înaintat Consiliului Superior Administrativ după cererea sa

www.dacoromanica.ro

suprafeţei oraşului (fig. 1) din secolul al XVII (epoca lui Constantin Brâncoveanu) şi până în zilele noastre, vedem că suprafaţa s'a înşesit şi chiar mai mult, dacă ţinem seamă şi de suprafeţele ocupate de comunele suburbane. Populaţia chiar s'a înmulţit de 12 ori, [1]) (fig. 2 arată curba creşterei populaţiei Capitalei). Ce putem prevede pentru viitor, când sub ochii noştrii zilnic dispar grădinile particulare şi se ridică case cu 5 şi 6 etaje, fără curţi, şi din nenorocire şi fără soare şi chiar aer! Dar periferia care se clădeşte şi se întinde necontenit, în cât municipalitatea nici nu poate asigura străzile de circulaţie, necum să cumpere terenuri pentru spaţii libere unde să

Mai menţionez şi tendinţa viitorului pentru oraşele mondiale, adică munca să se concentreze, în clădiri imense în care să încapă cu miile de oameni, spre a se spori producţiunea, iar locuinţele să se grupeze în blocuri, şi atunci ne dăm şi mai bine seama că prevederea dreaptă este a rezerva spaţii mari libere care să contrabalanseze această supraaglomerare pe care nimeni nu o poate preciza cu deplină siguranţă, dar asupra căreia congresele internaţionale ale urbaniştilor s'au pronunţat sub formă de moţiuni.

In adevăr, iată moţiunile congresului internaţional din 1914 pentru amenajarea oraşelor, care a avut loc la *Amsterdam:*

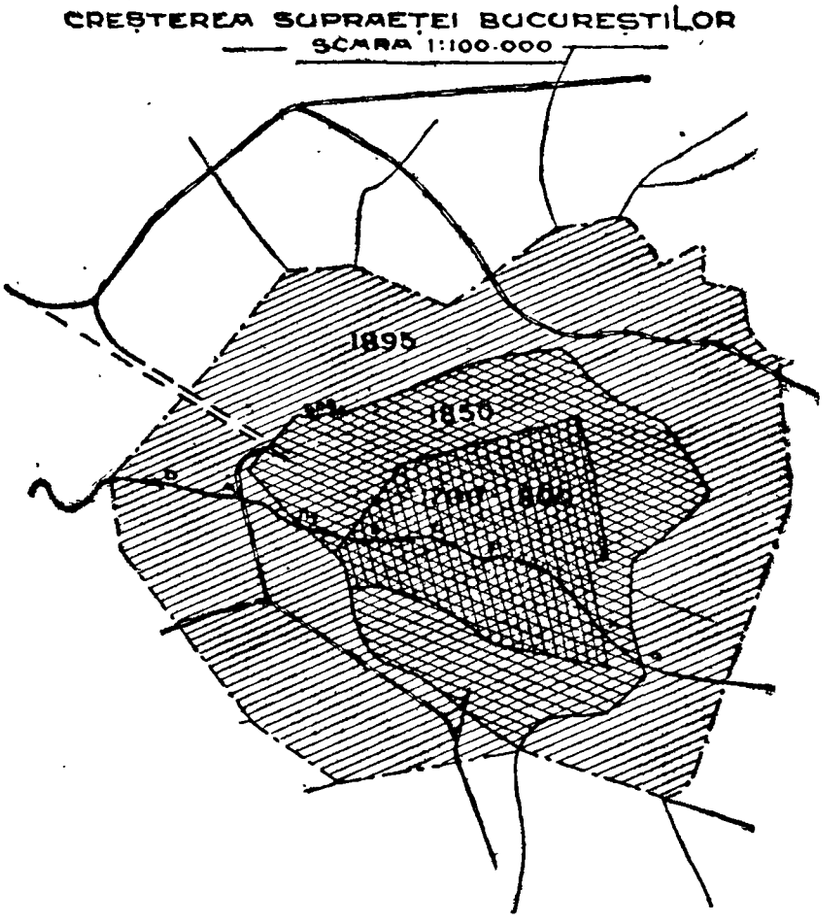

Fig. 1

crească copii şi să se odihnească şi să se recreeze muncitorii? Marea de case se întinde necontenit ameninţând ca massele de cărămidă şi piatră să acopere un întins teritoriu de zeci de mii de hectare (actualul municipiu până în linia ferată a forturilor are aproape 40.000 hectare) în interiorul cărora, în adevărate acumulatoare de căldură, vara populaţia să se prăjească ca într'un cuptor.

1. „Extensiunea nelimitată a oraşelor mari nu „este de dorit. Condiţiile în care se află acum „metropolele, constitue un avertisment pentru cele„lalte oraşe".

2. „Descentralizarea prin mijlocul *oraşelor satelite* [2]) poate în cele mai bune cazuri să împie„dice formarea aglomeraţiunilor prea întinse".

1) In timpul lui Constantin Brâncoveanu populaţia Bucureştiului atingea 50.000 suflete

2) In cazul Bucurestiului, „oraşele satelite" ar fi comunele suburbane.

www.dacoromanica.ro

3. „Este de dorit ca aglomeraţiunile să fie „înconjurate cu *centuri de verdeaţă destinate în „mod permanent* pentru agricultură, horticultură, „etc. spre a se întrerupe oceanul de case“.....

* * *

Toate oraşele deci, şi cele mai mari într'o măsură mai importantă, au fost conduse, şi acum sunt mai puternic conduse, de principiile călăuzitoare din această moţiune receptă. Se vede însă că eforturile făcute nu au fost suficiente.

Pentru Bucureşti, oamenii luminaţi, au început cu legea Parcului Naţional [1]). In proectul autorului acestor rânduri, pentru sistematizarea Capitalei, făcut în 1915-1916, prevăzusem şi o centură de verdeaţă (fig. 3) dar care nu s'a realizat din cauza multor lipsuri, prin care citäm două mai importante: finanţele precare ale comunei, şi legea comunală încă insuficientă. Lega Parcului Naţional asigură măcar porţiunea de nord din acea centură (fig. 3) adică tocmai regiunea mai pitorească a oraşului, în direcţia în care oraşul se întinde mai repede şi pe unde vântul predominant (crivăţul) pătrunde în metropolă.

* * *

Dar să intrăm puţin în detaliul chestiunei.

Parcurile mari, spaţiile libere, prevăzute cu tot ceace este necesar unei desvoltări fizice a populaţiei unui oraş mare, prezintă satisfacerea unor nevoi anumite: 1) de ordin hygenic şi estetic; 2) de ordin social; 3) de ordin econonic şi 4) uneori, cum e cazul Bucureştiului, şi administrativ.

Importanţa higenică este învederată prin oprirea vânturilor puternice, prin purificarea aerului (parcurile se mai numesc şi plămânii oraşelor) din cauza decarburării şi ozonării aerului, deşi în mică măsură, totuşi sensibilă [1]); prin menţinerea unei umidităţi favorabile senzaţiei de bine la vieţuitoare (regularea gradului higrometric în jurul a 50-60); în fine, mai ales, prin oprirea prafului, fumului, zgomotului şi prin răcoarea şi umbra ce oferă vara; liniştea şi înfăţişarea ce procură tot timpul anului, şi care toate la un loc, dau o puternică reacţiune sufletească omului zbuciumat de muncă şi de grijile vieţei.

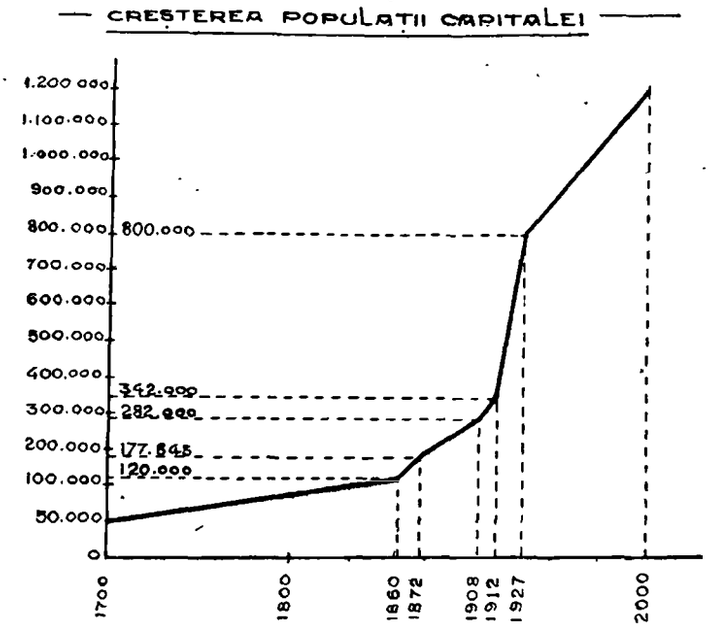

FIG. 2

Romanii au dat mare importanţă acestor locuri libere, iar în evul mediu seigneurii, şi în epoca modernă principii şi regii, au creat în oraşele lor asemenea parcuri [2]). Democraţiile moderne le-a dat adevărata lor importanţă hygenică, şi mai ales în Statele Unite, oraşele s'au întrecut în

1) Dupăce *Dr. C. I. Istrati* a creat parcul Carol în 1906.

1) Bioxidul de carbon variază dela 0,36° $_0$ la 0,025°/$_0$, iar oxigenul dela 20,94° $_0$ la 22,88° $_0$.

2) Ludovic al XIV şi Ludovic al XV în Franţa au dat decrete prin care se oprea parcelarea gradinelor din interiorul oraşelor, dar nu s'a putut obţine rezultate suficiente, căci numai pe cale de expropriere se pot asigura asemenea spaţii libere, adică devenind publice. Legile economice distrug grădinile.

www.dacoromanica.ro

grija lor pentru sănătatea publică, creind parcuri mense publice, care să aibă o acţiune preventivă contra boalelor fizice sau sociale.

Obişnuit suficienţa acestor spaţii libere se judecă după numărul de metri pătraţi de parcuri ce revine pe cap de locuitor. Se recomandă ca la fiecare 50.000 locuitori să fie un parc de cel puţin 10 hectare, iar suprafeţele mai mici de 5 hectare nu au e acţiune importantă.

Dăm mai jos un tablou [1]) indicând în diverse oraşe mai importante suprafeţele parcurilor în raport cu populaţiile lor şi cu suprafeţele oraşelo situaţia oraşelor americanè este cea din 1920).

ORAŞUL	Populaţia	Suprafaţa în h a	Parcuri		Populaţie	
			Supra. în h. a	% din supr. or	Pe h a. de oraş	Pe h a. de parc
Londra mare	7562124	179000	6400	4	42	1180
Londra mică	4540062	30000	2680	9	150	1690
New-York	5620048	77000	3280	4	72	1720
Paris	2888110	7800	2000	26	370	1430
Chicago	2701705	50500	1770	4	54	1520
Berlin	1902501	6350	416	7	300	4560
Filadelfia	1823158	34200	2820	8	52	645
Birmingham	897506	17600	570	3	52	1570
Liverpool	804888	8580	520	6	95	1550
St. Louis	772897	15800	1170	7	50	660
Boston	748060	12400	1460	12	60	520
Baltimore	733826	23600	1100	5	30	670
Colonia	633904	11700	300	3	54	2100
Lipsca	604380	7780	830	3	77	2630
Washington	437571	15800	2260	14	27	190
Düsseldorf	407338	11200	1100	10	37	370

Atragem atenţia că pentru oraşul Gross-Berlin, după planul de sistematizare al Profesorilor *Brix* şi *Genzmer*, diagrama repartizărei solului este următoarea pentru anul 2000: suprafaţa de locuit 26,5%; industrii 9,5%; lacuri 5%; spaţii libere şi străzi (inclusiv parcul Grünewald) [2]) 59%.

Pentru Bucureşti s'ar putea realiza repartiţia următoare: suprafaţa de locuit 62%; cartier militar 7%; străzi şi parcuri 22% (bineînţeles cu Parcul Naţional)

In ce priveşte situaţia parcurilor, iată situaţia Capitalei:

a) *Bucureştiul fără Parcul Naţional* (după noua lege de delimitare): popnlaţia 800.000 locuitori (circa); suprafaţa 7.400 hectare; suprafaţa parcurilor 150 hectare, adică 2% din snprafaţa oraşului, ceace revine 108 locuitori pe hectar ca densitate şi 5340 locuitori pe hectarul de parc.

b) *Bucureştiul cu Parcul Naţional* ar avea 1163 hectare parcuri, adică 15,7% din suprafaţa oraşului cu 685 locuitori pe hectarul de parc Să comparăm această situaţie cu a celorlalte oraşe din tabloul de mai sus, şi vom vedea că Bucureştiul, fără Parcul Naţional, este mult departe faţă de oraşul cel mai oropsit cuprins în acel tablou cu privire la parcuri; iar dacă se execută Parcul Naţidnal va lua locul alături de oraşele Baltimore şi Filadelfia, rămânând totuşi în urmă faţă de Washington sau Düsseldorf.

Dacă ne reamintim că încă din 1850 statul a realizat grădina Cişmigiu de circa 15 hectare pentru Capitală, după Kiselef, care în 1830 creiase parcul Kiselef de circa 11 hectare; şi că pe la 1884 se pusese chestiunea în Bucureşti pentru crearea unei zone *non aedificandi* în jurul oraşului, ne putem da seama că acest problém al spaţiilor libere este şi pentru Capitală un problem permanent.

Importanţa hygenică a parcurilor este învederată şi de statistice, care arată scăderea mortalităţei acolo unde există spaţii libere, faţă de oraşele unde nu există. Astfel mortalitatea medie orăşenească în Franţa în 1902 a fost 19,1‰, la Bruxelles şi Stokholm 14-15‰, la Petrograd (1921) cam 40‰, la Glasgow 19 5‰, la Manchester 19,98‰; pe când în oraşe-grădini cu spaţii libere, mortalitatea a fost mult mai redusă, de exemplu: la Letchworth 4,8‰, la Bournville 5,7‰, la Hampstead (Londra) 4 2‰.

Pentru a ne da seama de insuficienţa parcurilor existente în Bucureşti vom examina şi fig. 4, din care se vede repartizarea lor nesatisfăcătoare pe cuprinsul oraşului şi mai dăm şi tabloul de mai des din care vedem că unele din parcuri fiind mai mici de 5 hectare. nici nu pot conta.

Cişmigiul	14,8 h. a.	Parcul Ioanid	1,4 h. a.
Parcul Carol	34,1 »	Grăd. Botanică	16,2 »
Sosea (rondul I)	10,9 »	Grăd. Mitropoliei	3,5 »
Velodromul (arc de triumf)	6,2 »	Hipodromul Băneasa	44,0
		» » Floreasca	30,6

1. Dupa „*The planning of the modern City*" de *Nelson P.*

2) Parcul Grünewald are 4500 hectare

www.dacoromanica.ro

Cimit. Șerban Vodă	13,1 »	Federația Sportivă	14,2 »
Cimit. Sf. Vineri	9,15 »	Cimitirul Ghencea	10,4 »
Grădina Icoanei	1,4 »	Cimitirul Colentina	8,60 »
		» Isvorul Nou	6,3 »

Dacă examinăm situația Capitalei în raport cu alte orașe din țară din o statistică ce subsemnatul a întocmit în 1921, găsim:

ORAȘUL	Locuitori	Suprafața totală	Suprafața parc. sau grădini ale orașului	Observații
Bistrița	12000	5560	1102	din care 800 ha. pădure
Brașov	42000	29629	8295	în oraș 804 ha. pădure
Cluj	83000	16300	921	din care 200 ha. afară din oraș
Sibiu	30000	4460	930	pădure
Timișoara	83000	10192	656	
C.-Lung (Buc.)	8900	13900	3000	pădure
Bălți	19000	854	32	

gustului de muncă, a combaterei alcoolismului, etc. prin dezvoltarea spațiilor libere.

Este cunoscută influența parcurilor asupra dezvoltărei imaginației, ca și asupra spiritului civic și național la populațiile cari au ocazii să se întrunească în zile de sărbătoare pe întinse câmpii libere, unde, în natură, să poată să se odihnească, mișca și veseli.

Câte-va cifre din America, sunt edificatoare în ce privește importanța socială și economică a parcurilor. Astfel un judecător din Statele Unite a constatat că de când s'au înmulțit terenurile pentru sporturi și jocuri în *Saint Louis*, aproape nu mai are procese de copii delicvenți. In *New-York* criminalitatea juvenilă a scăzut cu 50% în cartierele unde spațiile libere au devenit suficiente. S'a calculat că nu costă de cât 2 dolari pe an și de copil pentru crearea parcurilor și locurilor de joc, pe când un copil într'o casă de corecție costă 250 dolari pe an!

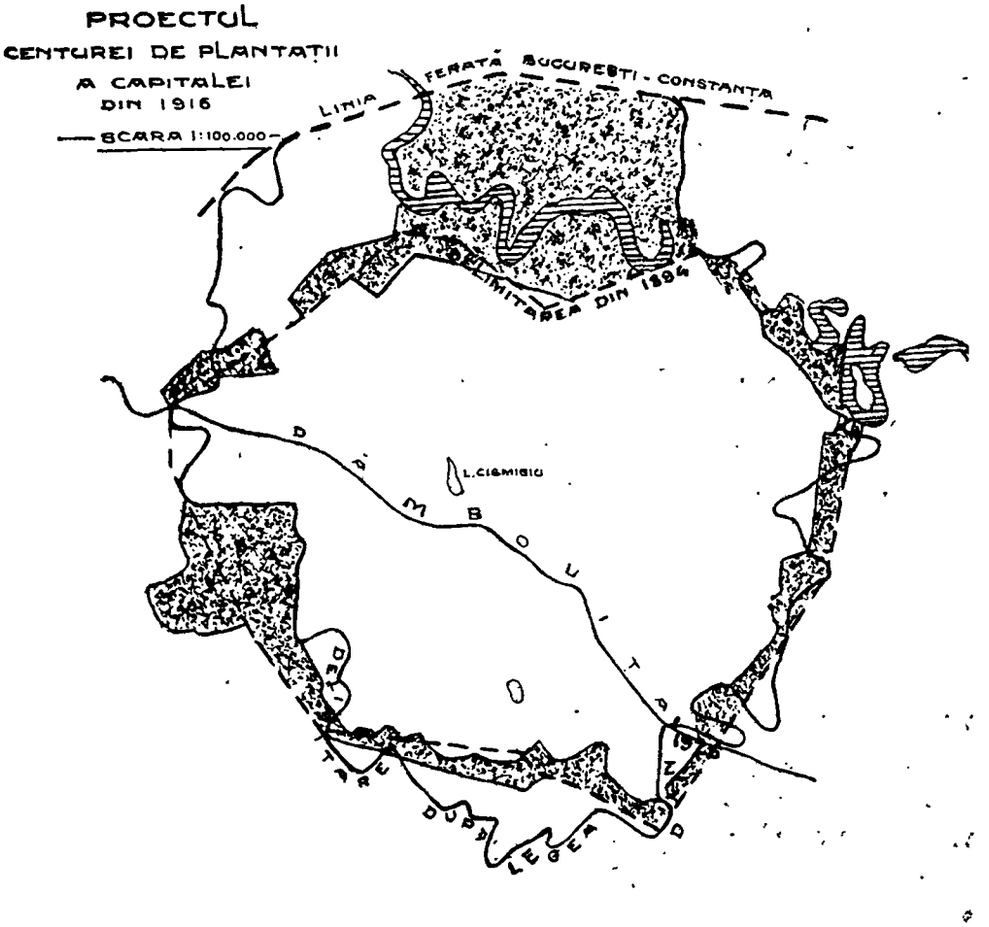

FIG. 3

2. *Importanța socială.* Nu voi desvolta importanța socială a educației fizice, a bunei dispoziții sufletești ce rezultă, și ca consecință desvoltarea

Iată de ce se fac sacrificii enorme de toate orașele pentru crearea parcurilor, pentru ca ele să devie adevărate „*urbs in horto*". In Chicago

www.dacoromanica.ro

s'a instituit în 1890 o comisie a parcurilor, care are dreptul să facă împrumuturi până la 5% din valoarea tuturor imobilelor din oraş. In timp de 10 ani comisiunea a achiziţionat terenuri pentru 50 milioane lei aur, repartizate în 63 spaţii libere.

Oraşul Boston dela 1893 până în 1912 cheltuise 20 milioane dolari pentru a forma o centură de parcuri. Oraşul Paris cheltueşte sute de milioane de franci pentru asigurarea unei centuri de parcuri ce s'ar realiza prin declasarea fortificaţiilor dela 1870.

Credem că exemplele sunt convingătoare şi nu mai e necesar să insistăm asupra importanţei sociale a unui Parc Naţional în Capitală.

3. *Importanţa economică şi administrativă.* Dar am spus că pentru Capitală un Parc Naţional la nordul ei are şi o specială importaţă administrativă şi chiar economică şi legislativă a ţărei noastre, căci procura singurul mod deocamdată, de a stăvili extinderea fără limite a zonei de construcţii a Capitalei, este creiarea unei centuri de verdeaţă, plantaţii sau de agricultură, cu caracter *permanent,* şi pe cari particularii nu vor putea construi, căci numai izolarea opreşte dezvoltarea locuinţelor. Tocmai în zona unde această desvoltare se accentua, a intervenit legea Parcului Naţional, care trebuia extinsă de jur împrejurul oraşului pentru a întregi centura.

Comunele suburbane, satelitele Capitalei, după cum rezultă şi din moţiunea reprodusă la început, ca şi Capitala însăşi, mult mai uşor va putea fi administrată şi deci organizată, dacă ar exista această centură de separaţie. Neexistenţa ei dă naştere la inconveniente administrative de tot felul: de poliţe, financiare (executare de impozite), sanitare, technice şi chiar culturale.

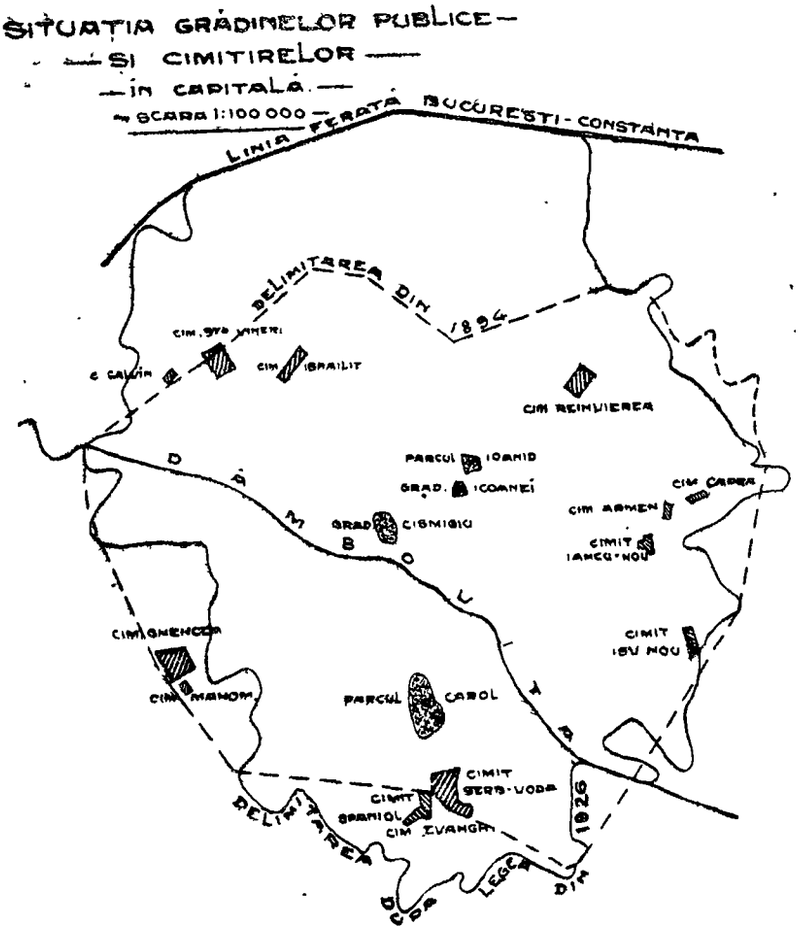

FIG. 4

Nu voi încerca să reeditez ceace am scris înainte de război şi publicat în 1919 în broşura *„Bucureştii în Viitor"*, relativ la această chestiune (pag. 18—23), ci vom mai arăta şi o laturé economică ce vine în avantajul creerei Parcului Naţional.

Anume, prin Parcul Naţional nu vom înţelege numai o regiune plantată pentru plimbări şi jocuri,

www.dacoromanica.ro

ci şi regiune de mici ferme, mici loturi agricole pentru culturi intensive de flori, legume, pomi fructiferi, cu caracter public, dar pe care oraşul să le închirieze la cetăţenii ei spre a le cultiva în orele lor libere, spre a-şi uşura traiul şi iefteni viaţa în Capitală, după cum se procedează în toate oraşele mari din apus. Asemenea zone trebuie să fie ale oraşului, ca să nu poată fi construite niciodată, deci cu destinaţie fixă, servind şi ca regulator al bursei de alimente.

* * *

Evident, în litigiul ce are comuna cu Ministerul de Război, acest minister va aduce argumente susţinute spre a demonstra necesitatea păstrărei aviaţiei pe terenul comunal ocupat din Parcul Naţional la punctul zis Pipera.

Singurul argument serios pentru stat, este acela al investiţiilor fixe deja făcute, deşi fără formele legale, căci alte argumente nu s'ar putea pune în discuţie, avand în vedere că aviaţia, şi mai ales cea militară, prin esenţa ei este mobilă. Cât priveşte situaţia terenului faţă de oraş, din punct de vedere strategic, iarăş nu suntem dispuşi a-i recunoaşte o asemenea valoare, căci centre de aviaţie militară pot mai eficace apăra un oraş dacă sunt ceva mai departe de el, decât dacă sunt chiar la porţile oraşului. Drumurile existente trec în mod desavantajos pe lângă hangarele aviaţiei, iar un parc public deschis oricând şi ori cui până la hangare, nu este propice unui astfel de aerodrom.

www.dacoromanica.ro

SECRETARUL... MUNICIPIULUI

în lumina izvoarelor de drept şi a stărei de fapt actuale

Cum *modificarea* promisă de actualul regim pentru legea de unificare administrativă *întârzie*, ba după aparenţă poate că deocamdată e chiar cu totul abandonată—pentru satisfacerea nevoilor administrative suntem constrânşi la utilizarea textelor de legi şi a altor dispoziţii existente având putere de lege.

«Secretarul comunal» este una din instituţiile organismului administrativ, a cărei entitate, sub raportul de rang şi atribuţii, este prea puţin, prea vag desemnată; de unde urmează o variantă nesfârşită de întreprinderi şi de aplicări contradictorii cu consecinţe de prea multe şi regretabile coliziuni şi inconveniente, din cari es înfrânte întotdeauna prestigiul funcţionarilor şi autoritatea legii.

Da... prestigiul... şi... autoritatea... două bunuri atât de nesocotite în vremurile noastre!

Să examinăm puţin izvoarele de drept, precum şi starea de fapt — reflectând obiectiv asupra acelora şi stabilind raţionamentul ce se desprinde din acelea.

I.

Texte de legi şi alte izvoare

1. — Art. 94 din legea de unif. admin. zice: «Fiecare comună va avea *cel puţin* un secretar».

2. — Art. 95. din aceiaşi lege sună: Secretarul este seful cancelariei... are *supravegherea* tuturor arhivelor şi *lucrărilor*. El *contrasemnează* toate actele. *Redactează procesele* verbale ale consiliului şi delegaţiei permanente.

3. — Art. 98. glăsue: Funcţionarii comunali sunt de două categorii: administrativi şi de specialitate.

Din prima categorie fac parte: secretarii, directorii sau şefii diferitelor servicii.

4. — Art. 40. din legea statutul funcţ. ne spune: «Comisiunile pentru propuneri de numiri... se vor compune din: 1. *Secretarul* primăriei, 2. un şef de serviciu ş. a

5. — Art. 41. din reg. legii stat. funcţ.: «Funcţionarii, cari... sunt obligaţi să suporte cheltueli extraordinare, au *dreptul* la *cheltueli* de *reprezentare*.

6. — Ordinul circular Nr. 481 C. din 11 Ianuarie 1926 al Min. Int., emis întru executarea legii de unif. admin. prevede lămurit:

«Fiecare municipiu va avea *un secretar* comunal, care va lucra *direct* cu primarul şi care va fi recrutat dintre funcţionarii actuali stabili, şi *cel mai mare* ca grad, studii (calificaţie) şi vechime. — El va avea sub ordinele sale: serviciul administrativ ş. a.

7. — Primarul de astăzi *numai e funcţionar*, ci exponent *politic* cu mandat efemer.

8. — *Primul şi cel mai înalt funcţionar e secretarul, el e şeful.*

9. — Denumirea de secretar «*general*» e întrebuinţată de fapt în Minister, apoi la Primăria Capitalei Bucureşti precum şi în celelalte oraşe din vechiul regat şi în unele din teritoriile alipite. Ceace corespunde şi principiului consacrat în art. 34 aliniatul 5 din lege şi art. 69 alin. 4 din regulamentul stat. funcţ. publici.

10. — Denumirea de «SECRETAR»—ca şi cea de «şef» — în ţara noastră este cu drept şi pe nedrept foarte des întrebuiuţată, şi—lipsită de orice

www.dacoromanica.ro

precizare erarhică distinctă și constantă — a devenit o noțiune cu totul ștearsă, banală și ridiculizată—drept consecință a uzurpărilor tolerate în mod criminal.

11. — In ținuturile alipite denumirile și rangul funcționarilor publice au avut stabilitate și vechime multiseculară — astfel, că și cel mai incult cetățean era în curent cu noțiunea și importanța acelora.

Titlurile (rangurile) de *onoare* erau o recompensă morală mai valoroasă ca cea materială. Prestigiul și moralul funcționarului era ocrotit și garantat cu instituțiuni constituționale constante. Uzurparea titlurilor era o infracțiune riguros pedepsită.

II.

Concluziuni și reflexiuni

Odată admis principiul, că «*Secretarul* general al *municipiului*» *e primul și cel mai înalt* funcționar al aceluia, și alte... urmează din aceasta, că:

1. — El are *supravegherea și controlul* tuturor lucrărilor din punct de vedere *tehnic-administrație* și *constituțional*, și anume el *îngrijește* și *răspunde* de aceia, ca toate lucrările de conceptare de referată, de dispoziție, de decidere, rezolvire, verificare, copiere, manipulare, înregistrare, expediere, de arhivă, ș. a. atari funcțiuni preparative. informative și de dispoziție, să fie îndeplinite în realitate de funcționarii, agenții, organele și serviciile, cari în virtutea legilor, regulamentelor și altor dispoziții în vigoare, au dreptul și îndatorirea oficială a îndeplini acele diferite lucrări, și de a emana dela dânsele acte și fapte administrative sau de dispoziție, ori de gestiune în cadrele competenței și atribuțiunlor date lor în mod valabil.

Drept documentare vizibilă, că acestea lucrări s'au îndeplinit întocmai, cum s'a zis mai sus, secretarul examinează și *parafiază* toate rezolvirile de concept și *contrasemnează* toate *expedițiile* (întreaga corespondență) a primăriei.

Pe scurt zis: *secretarul... are o răspundere formală și constituțională.*

2. — *Răspunderea materială (în fond)* o au factorii dela cari emană cutare dispoziție, lucrare etc. și anume o au: Delegația permanentă (Consiliul admin.) Consiliul comunal, Primarul, sau cei cari prin delegație lucrează în numele lor, — pentru hotărârile și ordinele lor, iar, pentru *celelalte «lucrări»* în general o are *Primarul ca cap al administrației comunale,* în primul loc, iar față de dânsul și în ordine erarhică scăzândă o au directorii, șefii de serviciu, șefii de birouri, apoi treptat în jos agenții inferiori — după cum e ordinea de distribuție a lucrărilor și a raporturilor de serviciu între aceștia.

3. — *Secretarul general al municipiului* redactează pe a sa exclusivă răspundere procesele verbale ale Consiliului și Delegației permanente, deci îngrijește de *codificarea voinței* exprimată de aceste colegli, exprimată în mod legal, în mod valabil.

In privința *redactării* proceselor verbale secretarul e *suveran*, neavând nici primarul, nici alții decât dreptul de a face contestație fie de formă, fie de fond — cerând corectarea, modificarea sau complectarea celor înregistrate (consemnate) de secretar în procesul verbal — în proxima ședință și în cadrul deliberării de verificare a aceluia.

Țin să fac în legătură cu aceasta și următoarele observațiuni: In practică se poate ivi cazul, că primarul (președintele) nu e de acord cu secretarul... în privința felului cum s'a redactat procesul verbal, fie numai privind singuraticele părți, fie în general, fie la „considerente", fie la „dispoziție" ș. a.

Fiind de o capitală importanță a se ști de oricine, cine și cum are a rezolvi un atare conflict: Trebue neapărat prin text precis de lege a se prevedea factorul și modalitatea de dezlegare pentru acest conflict.

Cea mai clară, cea mai simplă și totodată cea mai practică soluție: *Secretarul ca redactor al procesului verbal e suveran la compunerea aceluia* — având și deplină răspundere disciplinară și chiar penală sau materială — urmând ca în cadrul operațiunei de verificare prin însuși corpul deliberant să se opereze eventualele modificări ș. a. prin hotărîri valabile, — contra cărora mai stă la îndemâna oricui remediul admis eventual de lege ca apel, contestații, reclamație... la forurile superioare de îndrumare și control.

Imixtiunea președintelui (Primarului) la redactarea procesului verbal ar face iluzorie atribuția redactorului și în multiplele sale consecințe ar duce la *absurd.*

Suveranitatea relativă (îngrădită cu răspundera disciplinară, judiciară și chiar materială) a redactorului proceselor verbale e consacrată prin practică, prin legi și prin diferitele sisteme.

4. *Servicile de specialitate,* cum e cel edil, sanitar, veterinar, silvic și alte în materie de specialitatea lor răspund pentru rezolvirea materială și formală ce o dau în numele lor și sub firma oficială (sigiliul) lor; asemenea răspund față de primar materialmente și disciplinar și pentru referatele, expertizele și propunerile lor ce le fac Primăriei în scopul rezolvirilor și corespondenței,

www.dacoromanica.ro

ce se dă și se expediază în baza acelor referate etc. în numele (sub firma) Primăriei — sub semnătura Primarului și contrasemnarea secretarului

5. *Secretarul general al municipiului* este organul și factorul de concentrare și exteriorizare sintetică *formală,* iar Primarul al celei *materiale.*

Pentru toate lucrările ambii constitue la olaltă un *dualism* (colegiu) simbolizat prin semnătură paralelă (semnare și contrasemnare). Primarul constitue elementul *politic* iar Secretarul pe cel *tehnic.* Prin ei respiră și se manifestă în afară administrația publică locală. Unul este *capul* celălalt organul de *control și supraveghere imediată* a administrației. Unul reprezintă și garantează în afară constituționalitatea materială, cealalalt cea *formală* a lucrărilor.

6. *Inlocuitorul secretarului..* având în vedere importanța și rangul acestui factor — poate fi nu mai cel ce urmează imediat în rang și importanță după dânsul (director sau sef de cerviciu): Aceasta pe cât este de sine înțeles, totuși trebue bine — inechivoc — stabilit și prin text de lege, pentru a nu lăsa loc arbitrarului și confuzii de atribuții — cum să întâmplă astăzi în dauna armoniei și prestigiului admin.

7. Secretarul municipiului să aibă și atributul distinctiv de «*general*» — denumindu-se: Secretarul General al municipiului spre al distinge astfel de prea banala denumire de «secretar», care întrebuințată — ca și cea de «șef» — mai mult prin uzurpare — și mai de multe. ori ironic și în bajocură — în toate domeniile vieței, întreține o confuzie generală și dăunătoare atât prestigiului, ci trebue să aivă Secretarul municipiului cât se administrația în general. — Cuvântul de «*municipiu*» e prea puțin cunoscut și înțeles în masele populare; deci o *nuanțare* mai ușor de înțeles e absolut necesară. — Deaceia denumirea de «Secretar general» al municipiului e absolut *rațională,* practică și e și în spiritului statutului și legi funcționarilor publici care consacră principiul (Vezi mai sus sub I. 9) la condiții egale — denumiri egale — atât în administrațiile centrale cât și în cele locale.

Cum nici un text de lege nu oprește titulaturile și denumirile *de onoare,* întrebuințarea acelora în anumite cazuri e facultativă și *nu prejudiciază* nici un interes public, ba uneori chiar îl promodează. Considerând chiar și numai sub acest raport, atributul de «general» ca criteriu distinctiv încă e justificat uzul aceluia.

8. Secretarul general al municipiului să aivă prelângă urcarea succesivă a scării administrative — *titluri academice* — cu preferință juridice — atât în interesul serviciului cât și al prestigiului, și pentru a evita anomalia, ca «*primul și cel mai înalt funcționar*» al unei primării urbane să fie mai puțin pregătit ca cei în rang și servicia inferior și subalterni lui.

9. Starea de fapt e — cu deosebire în ținuturile alipite — că Secretarul general al municipiului în ochii opiniunei publice e considerat a fi egal în rang cu fostul subprefect județean (vice comitet) — fiind asemenea primul funcționar — sub forța exigențelor de ordin administrativ și social e constrâns și la *funcțiuni reprezentative,* împreunate cu cheltueli extraordinare: Deci pe bună dreptate i se cuvine indemnizație de atari cheltueli (vezi mai sus sub I. 5.). Fiind așa e cu totul de înțeles, de ce cei vizați au fost atât de dureros consternați de părerea emisă prin un ordin circular mai recent al Min. de Interne, că funcționarilor nu li se cuvin atari indemnizațiuni. Ori rezolvirea acestei probleme cade în competința autorității autonome. care constatând necesitatea fixează în buget aloacția stabilită. Spărem că din respect față de textul clar al regulamentului legii (art. 41), precum și față de nevoile vieții, Ministerul va reveni asupra părerii emise.

10. Experiența de până acum, precum și cunoașterea sistemelor și practicelor din țările civilizate și mai avansate, sunt de ajuns pentru a ști și de a putea afirma, că fără neîntârziata aplicare și legiferare a ideilor expuse în cele de mai sus, orice soluții reformative nu pot fi binecuvântate, ci vor reclama noui și dureroase eperiențe pentru a se ajunge totuși cândva la ceiace trebuia făcut încă astăzi spre folosul progresului.

11. — Pentru a curma anomaliile și haosul de astăzi și pentru a pune capăt cu un ceas mai curând răului ce bântue, e necesar și util, ca puterea executivă deja astăzi să ordone primăriilor comunale din municipii și orașe, ca trăgând toate consecințele principiului și faptului consacrat prin texte de lege și alte dispoziținii legale, și anume că Secretarul e primul și cel mai înalt funcționar al său» să curme și evite pe viitor orice măsură și orice gest, propriu de al reduce în importanța sa și de a'l ajuta în desfășurarea si realizarea entității sale, așa după cum a intenționat, legiuitorul si după cum o indică raționamentul și utilitatea practică.

12. — Găsesc util și justificat, că în cadiul proximei reforme de ordin administrativ să se chibzue și să se reguleze și acordarea de *denumiri și ranguri* (titulaturi) de onoare funcționarilor publici ca *un corectiv* al multor anomalii și nedreptăți izvorite din împrejurarea fatală, că mulți funcționari vrednici și merituoși nu pot să înainteze nici în rang, nici în retribuiri.

In sistemele în cari se practică titlurile (ranguri) de onoare e un foarte prețios element de recompensare, un foarte scump patrimoniu moral

www.dacoromanica.ro

al celui ce-l dobândeşte—remediind multe prejudicii de altă natură. Oare de ce s'ar generaliza şi la noi—când în unele domenii, ca de exemplu la justiţie, armată ş. a., să practică în parte (înaintare pe loc cu titluri superioare) ş.a.E aceasta o simplă recompensă spirituală în loc de una materială.

13. — In viaţa administrativă a noastră — în ciuda tuturor teoriilor ştiinţelor administrative, precum şi a indicaţiilor, ce ne dau stările din statele cu administraţii moderne, — predomină cu tendinţă constantă elementul politic, punând în umbră aproape cu totul elementul funcţionăresc. Deşi bunii patrioţi văd dezastrul la care ne duce fatalmente această concepţie, totuşi nu întrevedem zorile unei radicale prefaceri în spiritul principiilor moderne.

Având însă încredere în providenţă şi în geniul neamului nostru, nu abandonăm speranţa, că mai curând sau mai târziu totuşi vom putea vesti inaugurarea erei de progres şi pe teren administrativ.

Dorind ca la aceasta să contribui şi eu cu ideile emise, semnez.

Dr. Gheorghe Barbat
Secretarul General al Municipiului Sibiu

Sibiu, la 17 Martie 1927

www.dacoromanica.ro

URBANISM

«**Urbanismul**» — noţiune întrebuinţată tot mai frecvent în presă şi alte publicaţiuni — nu e altceva decât denumirea ştiinţei şi artei, care între altele ne arată şi ne învaţă teoretic şi practic cum să rezolvim problema cea mai actuală şi cea mai arzătoare pentru comunele urbane (oraşe) si anume *construirea şi desvoltarea* acestora sub raport edilitar şi de tot felul de angajamente utilizând în acest scop cele mai avansate principii, precum şi experienţele şi rezultatele ţărilor cele mai înaintate.

Tot această ştiinţă ne învaţă şi cum să clădim *locuinţe eftine şi bune*, ceace e de mare importanţă pentru mulţimea nevoiaşă dela oraşe.

Ştiinţa aceasta ne pune la îndemână întreaga comoară de cunoştinţe şi experienţe din toate vremurile cu toată evoluţia de până astăzi.

Arta şi energia de a clădi a strămoşilor noştrii romanii e neîntrecută până astăzi şi e un izvor nesecat de inspiraţii noui. Desgropările ştiinţifice şi monumentele păstrate ne aduc în continu surprinderi.

Dupe o oareşcare stagnare în evul mediu, urbanistica a luat un avânt puternic în timpurile mai noui şi actualmente se află în o prodigioasă desvoltare.

Pentru propagarea urbanisticei există deja organizaţii internaţionale cu caracter universal — aranjând an de an congrese şi expoziţii cu participarea celor mai distinşi specialişti în această materie. Există deja şi o vastă literatură şi presă în această materie.

Necesităţile urbanistice au determinat şi pe legiuitorul nostru a înscrie în noua lege a unificării administrative obligaţiunea comunelor de a întocmi în timp limitat aşa zisele «*planuri de sistematizare*». Această operă trebue să premeargă tuturor altor lucrări formând pentru un lung viitor temeiul şi scheletul întregei opere de construcţii.

Regularea străzilor existente, deschiderea celor noui, apaduct, canalizare, iluminat, tramvae, stabilirea cartierelor industriale, comerciale, de vile, de locuinţe muncitoreşti ş. a. multe atari probleme sunt elementele programului, ce ni'l dă atare plan.

Tot urbanistica să strădue a ne da luminile necesare pentru rezolvirea în general şi a crizei de locuinţe şi construirea de locuinţe eftine şi bune.

Realizarea necesităţilor de ordin urbanistic reclamă sacrificii multiple şi mari din partea oraşelor — constrângând la contribuţii grele şi pe locuitorii acelora. In vederea necalculabilelor foloase ale acestor realizări este necesar ca fie-care cetăţean interesat să cunoască şi să consâmtă bucuros măsurile ce sunt a se lua şi de a ajuta cu toate puterile desfăşurarea procesului de realizări.

Oraşele României Mari simt nevoia renaşterii şi prefacerilor în spiritul evoluţiei moderne şi aşteaptă cu nerăbdare, ca eşind din faza teoretică şi pregătitoare să treacă cât mai repede la cea practică.

Ori deodată cu scăderea crizei economice încep a se arăta şi pe orizontul ţării noastre zorile unei epoci înfioritoare. Consolidarea statului nostru pe zi ce merge e tot mai învederată şi astfel nu va mai întârzia mult nici sprijinul economic al capitalului străin, al cărui concurs ni se arată tot mai firesc şi mai raţional. Sperăm că negoţierile pentru împrumuturi străine vor duce la contractarea acestora şi astfel în curând vom putea vesti înaugurarea nouei ere de construiri — în spirit urbanist.

Geniul neamului nostru se înalţă cu mândrie şi ne chiamă stăruitor la muncă pozitivă şi constructivă şi pe acest teren.

Domnul să ne ajute.

Dr. Gheorghe Barbat

www.dacoromanica.ro